Vanda

Svar på Gashaw Bibanis och 24 andra ledamöters motion om systematisk integrering av sexualundervisning i integrationen av invandrare i Vanda

VD/1465/00.02.00.03/2026

PT/LK/SS/JK/AP

Gashaw Bibani och 24 andra ledamöter lämnade in följande fullmäktigemotion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Befolkningsstrukturen i Vanda blir snabbt mångsidigare. En lyckad integration i staden påverkar direkt jämlikheten, säkerheten och den sociala integriteten. Sexualundervisningen är en del av de grundläggande rättigheterna och hälsan, men för närvarande förverkligas den inte systematiskt i integrationsutbildningen eller i stadens tjänster.

THL och WHO betonar att sexualundervisningen är en viktig del av förebyggandet av våld, förståelsen av samtycke och främjandet av hälsa. Utan tydlig, tillgänglig och lagstadgad information uppstår missförstånd som kan leda till konflikter, osäkerhet och belastning på tjänsterna.

I nuläget:

- – information om sexuella rättigheter och samtycke når inte alla integrationskunder
- – principerna i den finländska lagstiftningen är inte tillräckligt tydliga
- – familjers och de ungas behov förbises
- – det förebyggande arbetet är splittrat och beroende av enskilda aktörer

Det handlar inte om en kulturkonflikt, utan om att alla invånare i Vanda har rätt att förstå hur saker och ting fungerar i Finland och vilka principer som gäller för hur andra ska behandlas.

Vi undertecknade föreslår att Vanda stadsfullmäktige beslutar att Vanda:

1. Utarbetar en stadsomfattande modell för att integrera sexualundervisningen i integrationsutbildningen i samarbete med sakkunniga, organisationer och hälso- och sjukvården.
2. Baserar utbildningens innehåll på Finlands lagstiftning, principen om samtycke, jämlikhet och förebyggande av våld.
3. Producerar material på flera språk, på ett lättförståeligt och tillgängligt sätt, med hänsyn till även de som inte kan läsa.
4. Utvidgar utbildningen till att omfatta även familjer och unga, inte bara vuxna integrationskunder.
5. Säkerställer personalens kompetens genom att erbjuda utbildning för lärare, social- och hälsovårdspersonal samt ungdomsarbetare.
6. Följer upp och utvärderar hur modellen inverkar på till exempel belastningen på tjänsterna, känslan av trygghet och en lyckad integration.

Motiveringar:
Sexualundervisningen är en del av de internationella och nationella rekommendationerna, och bristen på den försvagar jämlikheten. Tydlig information minskar antalet missförstånd och konflikter och stärker säkerheten.
Förebyggande arbete är ekonomiskt förnuftigt och minskar behovet av korrigerande tjänster.
Integrationen lyckas endast om människorna har en realistisk och begriplig uppfattning om finländska normer och lagar. Staden stärker sitt strategiska mål att vara trygg, jämlik och en stad för alla invånare.

Målet är att göra Vanda till en stad där alla – oberoende av bakgrund – förstår sina rättigheter, skyldigheter och principerna för respektfull växelverkan med andra.
Sexualundervisningen är en del av den gemensamma säkerheten och integrationen i samhället.”

Stadsfullmäktige 23.2.2026 § 31

Beslut
Stadsfullmäktige beslutade ta upp ärendet till behandling och sända fullmäktigemotionen till stadsstyrelsen för beredning.

Bilaga:
– Gashaw Bibanis och 24 andra ledamöters undertecknade motion om systematisk integrering av sexualundervisning i integrationen av invandrare i Vanda

Serviceområdet för sysselsättning och integration konstaterar följande som sitt svar:

Vi tackar fullmäktige för att ha tagit upp detta viktiga tema. I Finland bör alla ha lika möjligheter till sexualundervisning. I motionen föreslås att sexualundervisningen integreras i integrationsutbildningen och att integrationsutbildningen utvidgas till att omfatta även andra än vuxna integrationskunder. I motionen uttrycks oro över att sexualundervisningen i nuläget uppfattas som splittrad och det föreslås att man producerar lättläst och flerspråkigt material som relaterar till temat, stärker personalens kompetens och följer upp modellens effekter.

Sexualundervisning ingår i många olika livsfaser och i tjänster som tillhandahålls av flera olika aktörer (t.ex. välfärdsområdet och staden) eller verksamhetsområden (t.ex. fostran och lärande). I detta svar fokuserar vi på sysselsättnings- och integrationstjänsternas perspektiv. Den lagstadgade integrationsutbildningen riktar sig till nyanlända som är arbetssökande, och betoningen ligger på studier i ett inhemskt språk och att stödja arbetslivsfärdigheterna. Den reviderade lagen om främjande av integration (681/2023) trädde i kraft 1.1.2025, vilket medförde betydande förändringar såsom förkortad integrationstid och flerspråkig samhällsorientering. Integrationsutbildningen kommer att få en ny riksomfattande läroplan som ännu inte har offentliggjorts.

Flerspråkig samhällsorientering ordnas på den nyanländas eget modersmål eller på något annat välbekant språk. Kursen erbjuder tillförlitlig information på ett dialogiskt sätt om det finländska samhället, tjänster, kultur, vardagsfrågor och om de egna rättigheterna och skyldigheterna. Enligt lag ordnas samhällsorientering för nyanlända som är arbetssökande och står utanför arbetskraften. Samhällsorienteringen hjälper till att förstå och ta till sig det finländska samhället i sin helhet. Temana ingår i ett bredare sammanhang och stärker samhällets mottaglighet. I samhällsorienteringen kan man också lättare och mer ingående diskutera svåra ämnen, t.ex. sexuell hälsa. Undervisningsmaterial: https://yhteiskuntaorientaatio.fi/sv/laromedel/halsa-och-valbefinnande/sexuell-halsa

Vanhemmat mukaan (Vamu, ”föräldrarna med”) är å sin sida en verksamhetsmodell som har utvecklats i Vanda och som efter flera projektperioder, sedan början av 2026, har varit en del av stadens basservice inom serviceområdet för sysselsättning och integration. Vamu är en gruppbaserad tjänst riktad till invandrarföräldrar där man genom funktionella studier i finska och genom att stärka

vardagsfärdigheterna stöder föräldrarnas väg mot arbetslivet och studier. I verksamheten stärks också samarbetet mellan hemmet och skolan/småbarnspedagogiken. I grupperna behandlas teman som anknyter till en smidig och trygg vardag i Finland. Även om deltagarnas kunskaper i finska varierar, kan grupperna med hjälp av lättläst språk, praktiska övningar och ett starkt bildstöd, tillsammans behandla även känsliga ämnen. I Vamu-grupperna är sexualundervisningen kopplad till både hälsa och välbefinnande och tryggheten i hemmet. Temat har behandlats mångsidigt även med hjälp av delaktiga metoder.

Vanda stad bedriver ett omfattande och verkningsfullt nätverkssamarbete med olika sektorer, där nätverken *Neuvova Vantaa* och *Vantaan vieraskieliset kotivanhemmat* är goda exempel. De når ut till stadens, välfärdsområdets och tredje sektorns aktörer som arbetar med personer med främmande språk som modersmål i Vanda. Målet är att stärka den ömsesidiga kunskapen bland aktörerna, tjänsternas synlighet, möjligheterna att nå målgruppen och kundhandledningen för målgruppen, och att stärka de anställdas yrkeskompetens. Stadens tjänster samarbetar mycket med det mångsidiga organisationsfältet i Vanda. Många organisationer har djupgående sakkunskap om olika teman, och ofta också möjlighet till kundarbete som är mindre brådskande än inom den offentliga sektorn. Staden är dock medveten om de utmanande verksamhetsförutsättningarna inom organisationsfältet på grund av nedskärningar i understöden.

Förslaget om att integrera sexualundervisning i integrationsutbildningen i dess nuvarande form är en utmaning, eftersom den lagstadgade integrationsutbildningen i huvudsak endast riktar sig till vuxna i arbetsför ålder som är arbetssökande kunder under integrationstiden. Därmed hamnar till exempel minderåriga ungdomar som har flyttat till Finland för att arbeta eller studera, och personer som står utanför arbetskraften (t.ex. personer som sköter barn hemma och äldre personer) utanför servicen. Att tala om sexualundervisning är ofta svårt också på det egna språket på grund av ämnets känsliga natur, vilket gör att det är utmanande att behandla ämnet i det skede då språkkunskaperna fortfarande utvecklas och risken för missförstånd är stor.

Att på ett ansvarsfullt sätt behandla ett tema som sexualundervisning kräver särskild kompetens som inte kan förväntas av alla utbildare inom integrationsutbildning. Det är bra att närma sig temat på ett genusmedvetet sätt, ofta i könsspecifika grupper. I integrationsutbildningen studerar man i blandade grupper, och det går inte att garantera en genusmedveten behandling. Med de nuvarande resurserna kan integrationsutbildning erbjudas endast lagstadgade integrationskunder. Kommunen kan omarbeta och utveckla integrationsutbildningen och även andra integrationsfrämjande utbildningar för en större deltagargrupp, till exempel för förvärsarbetande eller studerande. Detta skulle dock kräva tilläggsresurser, eftersom finansieringen av integrationsutbildningen i praktiken endast riktas till personer som omfattas av integrationslagen.

Samhällsorienteringen och tjänsten Vamu är naturliga plattformar för ansvarsfull behandling av frågor kring sexuell hälsa inom integrationstjänsterna. För att fler ska få tillgång till dessa tjänster behövs det mer resurser för att ordna dem. Samhällsorientering erbjuds för närvarande endast till lagstadgade integrationskunder, men den skulle vara en utmärkt helhet också för dem som flyttat till Finland för att till exempel arbeta och studera. För närvarande finns det dock ingen finansiering för att utvidga tjänsten. Tjänsten Vamu stärker kunskaperna i finska, samhällsfärdigheterna och arbetslivsfärdigheterna. Det finns fler intresserade deltagare än grupper, vilket innebär att det krävs tilläggsresurser för att utöka gruppverksamheten. Även samarbetspartnerna har identifierat behovet av tjänsten. Med hjälp av samhällsorientering och Vamu ökar kunskapen om de egna rättigheterna, vilket också har en indirekt inverkan på den kommande generationen.

I och med reformerna av integrationslagen och sysselsättningslagen (Lagen om ordnande av arbetskraftsservice 380/2023) har kommunens ansvar ökat betydligt. I Vanda pågår ett sektorsövergripande förändringsprogram. Arbetet med programmet för integration täcker i stor utsträckning integrationsfrågor och i takt med att programarbetet framskrider kan man också ta upp till granskning en eventuell sektorsövergripande utveckling av tjänster och verksamheter som anknyter till temat sexualundervisning som en del av en hållbar integration.
Det går inte att göra upp en kostnadsberäkning på ett tillförlitligt sätt i detta skede, eftersom det skulle förutsätta ett beslut åtminstone om verksamhetens volym, målgrupp och om verksamheten ska köpas eller produceras själv. Med nuvarande resurser kan utvidgningen av den utveckling som föreslås i motionen inte genomföras som sådan.

Konsekvenserna av utvecklingen som föreslås i motionen kan bedömas närmare som en del av det integrationsprogram som har godkänts av stadsfullmäktige. Utvecklingens främsta mål bör vara att förbättra tillgången till begriplig information om sexuell hälsa och sexuella rättigheter, stärka de anställdas yrkeskompetens och servicehandledningen samt tydliggöra arbetsfördelningen mellan staden, välfärdsområdet och organisationerna. I synnerhet den flerspråkiga samhällsorienteringen och verksamhetsmodellen Vamu erbjuder redan befintliga strukturer för detta.

Den första fasen av utvecklingen kan i huvudsak genomföras som en del av programarbetet och de nuvarande samarbetsstrukturerna, vilket innebär att kostnadseffekterna i första hand består av personalens arbetstid. Om man utifrån granskningen kommer fram till att utvidga tjänsterna till att omfatta fler än de nuvarande målgrupperna, ordna nya grupper, utbilda personalen i större utsträckning eller producera nytt flerspråkigt material, förutsätter detta en separat resurs- och kostnadsberäkning samt ett beslut om finansiering. Åtgärdernas effektivitet kan följas upp till exempel med tanke på tjänsternas tillgänglighet, deltagarrespons, personalens kompetens och hur servicehandledningen fungerar.

Stadsstyrelsen 19.10.2026 § 22

Stadsdirektörens förslag:
Stadsstyrelsen beslutar att
a) ge Gashaw Bibani och de 24 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:
Stadsfullmäktige beslutade bordlägga ärendet till följande sammanträde.

_____

Stadsstyrelsen 2.11.2026 § 15

Stadsdirektörens förslag:
Stadsstyrelsen beslutar att
a) ge Gashaw Bibani och de 24 andra ledamöter som undertecknat motionen stadsstyrelsens svar i enlighet med förslaget, och
b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Behandling:
Under behandling av ärendet ändrade stadsdirektören sitt förslag på så sätt att följande textavsnitt lades till i slutet av svaret:

Det går inte att göra upp en kostnadsberäkning på ett tillförlitligt sätt i detta skede, eftersom det skulle förutsätta ett beslut åtminstone om verksamhetens volym, målgrupp och om verksamheten ska köpas eller produceras själv. Med nuvarande resurser kan utvidgningen av den utveckling som föreslås i motionen inte genomföras som sådan.

Konsekvenserna av utvecklingen som föreslås i motionen kan bedömas närmare som en del av det integrationsprogram som har godkänts av stadsfullmäktige. Utvecklingens främsta mål bör vara att förbättra tillgången till begriplig information om sexuell hälsa och sexuella rättigheter, stärka de anställdas yrkeskompetens och servicehandledningen samt tydliggöra arbetsfördelningen mellan staden, välfärdsområdet och organisationerna. I synnerhet den flerspråkiga samhällsorienteringen och verksamhetsmodellen Vamu erbjuder redan befintliga strukturer för detta.

Den första fasen av utvecklingen kan i huvudsak genomföras som en del av programarbetet och de nuvarande samarbetsstrukturerna, vilket innebär att kostnadseffekterna i första hand består av personalens arbetstid. Om man utifrån granskningen kommer fram till att utvidga tjänsterna till att omfatta fler än de nuvarande målgrupperna, ordna nya grupper, utbilda personalen i större utsträckning eller producera nytt flerspråkigt material, förutsätter detta en separat resurs- och kostnadsberäkning samt ett beslut om finansiering. Åtgärdernas effektivitet kan följas upp till exempel med tanke på tjänsternas tillgänglighet, deltagarrespons, personalens kompetens och hur servicehandledningen fungerar.

Beslut:
Det ändrade förslaget godkändes.

_____

Stadsfullmäktige 16.11.2026

Stadsstyrelsens förslag:
Stadsfullmäktige beslutar anteckna stadsstyrelsens svar för kännedom.

Bilaga:
– Gashaw Bibanis och 24 andra ledamöters undertecknade motion om systematisk integrering av sexualundervisning i integrationen av invandrare i Vanda

Anvisningar för sökande av ändring: 2.1 Besvärsförbud

Närmare information:
Suvi Lindén, servicechef för internationella kunder
(fornamn.efternamn(at) vantaa.fi)